

РЕЗУЛТАТИ НАЦИОНАЛНОГ ПРОГРАМА РАНОГ ОТКРИВАЊА КОЛОРЕКТАЛНОГ КАРЦИНОМА (SCREENING)

Др Влатка Стевановић

В.д. ДИРЕКТОРА ЗАВОДА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ УЖИЦЕ

ПРИМ.ДР.sci med Верица Јовановић

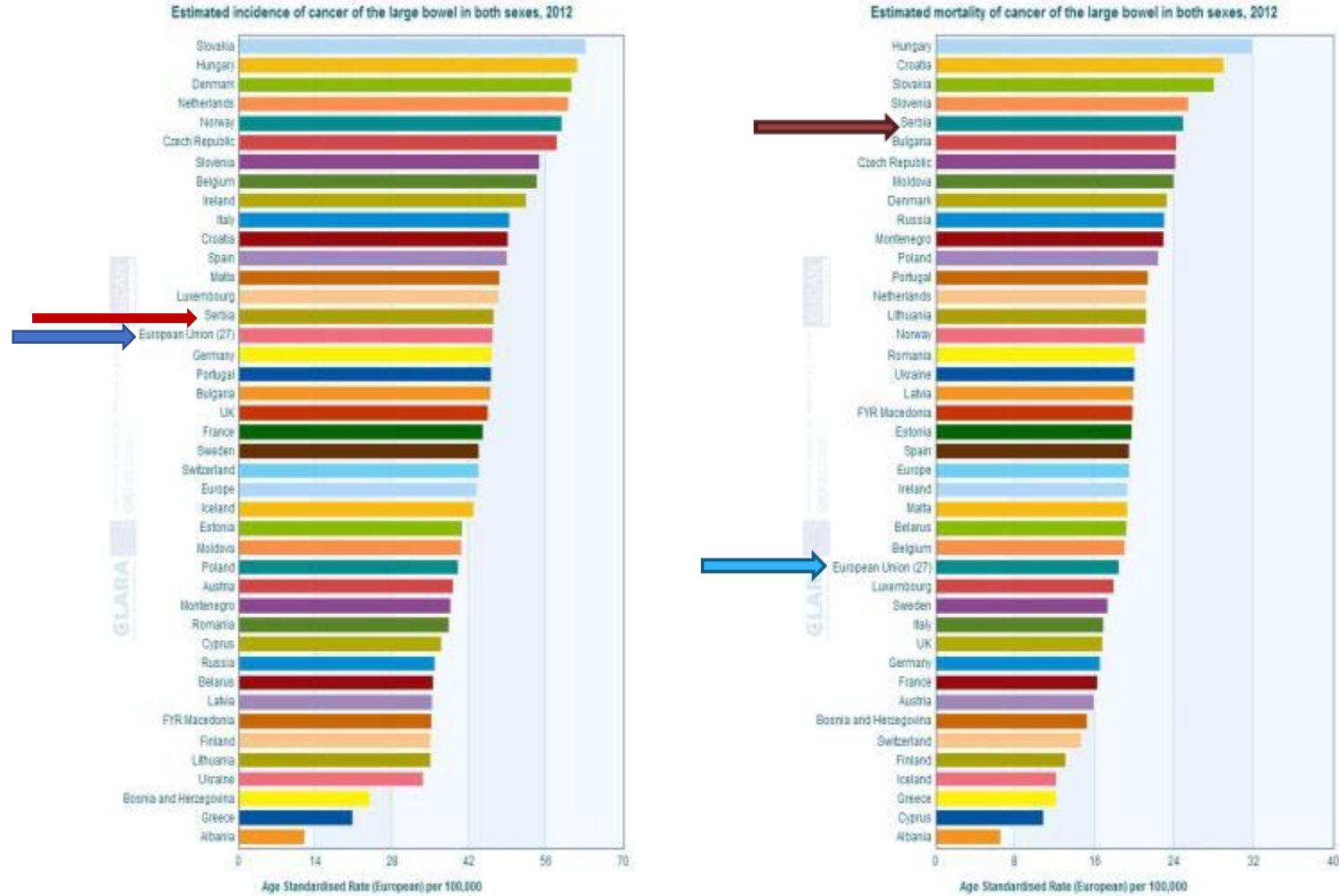
В.д. Директора Института за јавно здравље Србије

Доц. Др Душица Банковић Лазаревић, Координатор скрининга колоректалног карцинома,

Увод

- Колоректални карцином представља веома значајан јавно здравствени проблем у свету, као и у Србији, због високе инциденције и високог mortalитета.
- Према стопи инциденције, Србија је на 13. месту у Европи.
- Према стопи mortalитета Србија је на 4. месту у Европи (после Мађарске, Хрватске и Словачке).
- Сваке године у Србији умре од колоректалног карцинома: око 2500 особа (око 1500 мушкараца и око 1000) жена.

Инциденција и морталитет од колоректалног карцинома –Европа (IARC, 2012)

Министарство здравља Републике Србије- НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ РАНОГ ОТКРИВАЊА КОЛОРЕКТАЛНОГ КАРЦИНОМА (SCREENING)

- Уредба о Националном програму раног откривања колоректалног карцинома (Сл. Гласник РС 73/2013).
- Организовани скрининг је масовно позивање циљне популације на тестирање и тумачење тестова, уз контролу квалитета и извештавања.

Циљ Националног програма раног откривања колоректалног карцинома (*SCREENING-a*)

Смањење броја оболелих, побољшљење квалитета живота оболелих и смањење трошкова лечења, што се постиже:

1. Откривање преканцерозних лезија (полипа), чијим се уклањањем спечава настанак карцинома: Превенција.
2. Откривање колоректалног карцинома у раној фази када је болест локализована и када је ефикасно излечење могуће у више од 85% случајева.

Модел организованог скрининга колоректалног карцинома

- Циљна популација привидно здрави: **мушкарци и жене 50-74 године (2.243.784).**
- Трајање циклуса скрининга: **на 2 године**; тежи се покривеност до 75%.
- Скрининг тест: **имунохемијски (FIT) тест** за откривање скривене крви у столици.
- Све особе **са позитивним тестом** упућују се **на колоноскопију.**
- **Домови здравља:**
  - идентификација и позивање циљне популације;
  - читање FIT теста,
  - информисање учесника о резултату и упућивање на колоноскопију.
- **Болнице, Клинички Центри, Клиничко-болнички Центри:**
  - колоноскопија и патохистолошко испитивање.

Програм организованог скрининга децентрализованог типа.

Програм организованог скрининга колоректалног карцинома у Србији у првом и другом циклусу

2013-2014- укупно 29 општина

- Чукарица, Вождовац, Барајево, Сопот, Земун и Сурчин, Сечањ, Нови Бечеј, Панчево, Косјерић, Пожега, Крагујевац, Топола, Кнић, Ниш, Доњевац, Лесковац, Власотинце са Црном Травом, Лебане, Медвеђа; Лучани, Ивањица, Ваљево, Краљево, Ћуприја, Сремска Митровица, Мали Иђош, Сомбор.

2015-2016 укупно 32 општине

- И: Бојник, Крушевац, Шабац.
- Национални програм организованог раног откривања колоректалног карцинома у Србији примењује се од 2013. године у двогодишњим циклусима у 32 од 160 општина у Србији, обухватајући циљну популацију од 803.668 особа.

РЕЗУЛТАТИ: Основни индикатори организованог скрининга колоректалног карцинома у првом циклусу скрининга 2013-2014. у другом циклусу скрининга 2015-2016.

Индикатор	n (%)		
ПРВИ ЦИКЛУС	2013.	2014.	Укупно
Позвани	38.290 (15,3)	61.302 (20,5)	99.592 (19)
Тестирани iFOBT	23.761 (62,1)	38.491 (62,8)	62.252 (62,5)
Позитивни iFOBT	887 (3,7)	2803 (7,3)	3690 (5,9)
Колоноскопије	463 (52,2)	1091 (38,9)	1554 (42,1)
Откривени полипи	145 (31,3)	441 (40,4)	586 (37,7)
Дијагностиковани КРК	41 (8,9)	88 (8,1)	129 (8,3)
ДРУГИ ЦИКЛУС	2015.	2016.	Укупно
Позвани	101.989 (25,8)	71.075 (17,7)	173.064 (21,5)
Тестирани iFOBT	45.700 (44,8)	44.300 (62,3)	90.000 (52,0)
Позитивни iFOBT	3017 (6,6)	3496 (7,9)	6.513 (7,2)
Колоноскопије	1340 (44,4)	1481 (42,4)	2821 (43,3)
Откривени полипи	531 (39,6)	569 (38,4)	1100 (39,0)
Дијагностиковани КРК	123 (9,1)	87 (5,8)	210 (7,4)

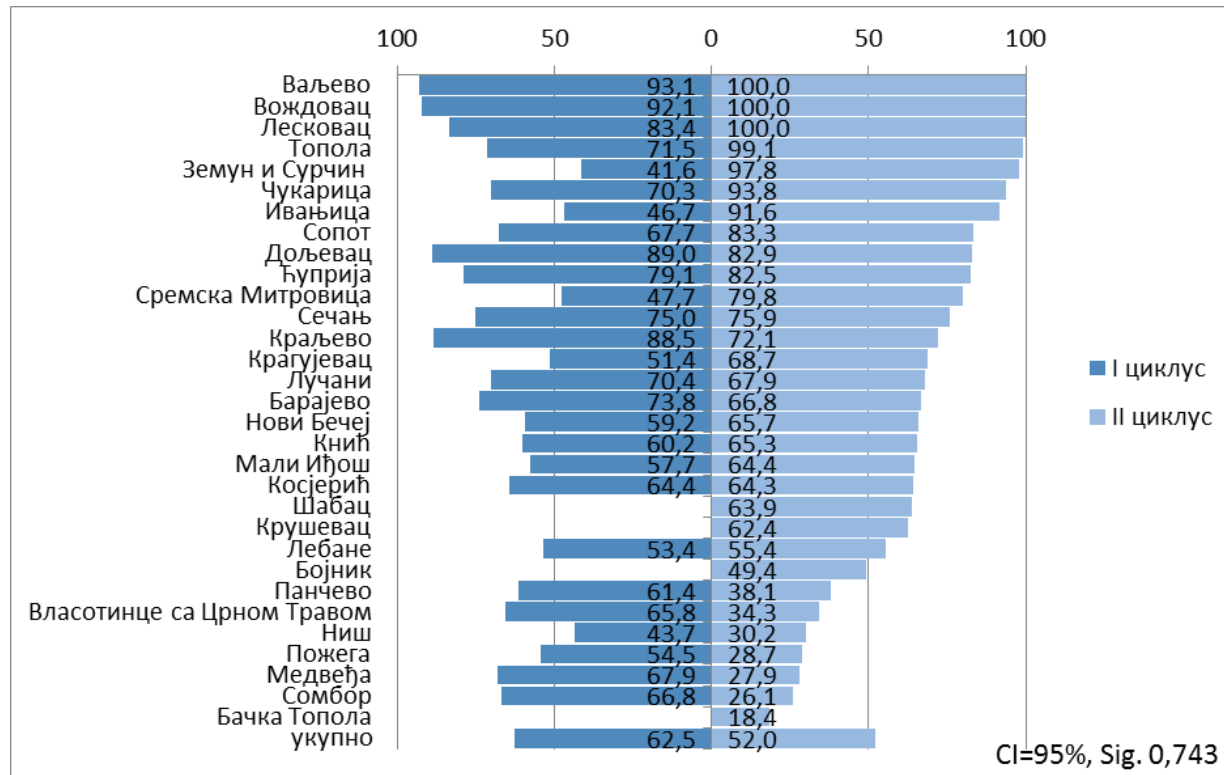

Број позваних особа, одзив,
број , % позитивних iFOBT,
Колоноскопије,
Аденоми,
Колоректални карцином,

у општинама Србији које
спроводе организовани
скрининг колоректалног
карцинома 2015–2016.

Општина	Позвани		Одзив		Позитивни		Колоно- скопије	Аденоми		КРК	
	п	%	п	%	п	%	п	п	% колон.	п	% колон.
Земун	2887	97,8	212	7,5	131	43	32,8	28	21,4		
Вождовац	4111	100,0	598	14,5	206	77	37,4	24	11,7		
Чукарица	10.774	93,8	789	7,8	658	277	42,1	53	8,1		
Барајево	814	66,8	162	29,8	27	8	29,6	4	14,8		
Сопот	1045	83,3	75	8,6	36	19	52,8	5	13,9		
Нови Бечеј	1969	65,7	82	6,3	52	19	36,5	8	15,4		
Сечањ	3152	75,9	224	9,4	112	48	42,9	7	6,3		
Панчево	18.534	38,1	519	7,3	271	107	39,5	13	4,8		
Крагујевац	5790	68,7	289	7,3	70	6	8,6	10	14,3		
Топола	110	99,1	6	5,5	2	0	0,0	0	0,0		
Кнић	1074	65,3	62	8,8	1	0	0,0	0	0,0		
Ниш	31.706	30,2	1130	11,8	202	78	38,6	3	1,5		
Дољевац	1172	82,9	33	3,4	4	2	50,0	1	25,0		
Косјерић	2126	64,3	27	2,0	20	1	5,0	1	5,0		
Пожега	2190	28,7	4	0,6	4	1	25,0	0	0,0		
Лесковац	834	100,0	152	18,2	17	10	58,8	1	5,9		
Власотинце	2280	34,3	58	7,4	14	2	14,3	3	21,4		
Лебане	932	55,4	13	2,5	3	0	0,0	1	33,3		
Медвеђа	1497	27,9	27	6,5	11	4	36,4	1	9,1		
Бојник	1711	49,4	17	2,0	6	2	33,3	1	16,7		
Мали Иђош	1570	64,4	112	11,1	45	19	42,2	3	6,7		
Бачка Топола	5428	18,4	121	12,1	60	28	46,7	0	0,0		
Сремска Митровица	4284	79,8	116	3,4	29	5	17,2	0	0,0		
Лучани	1784	67,9	37	3,1	7	2	28,6	2	28,6		
Ивањица	1036	91,6	18	1,9	6	0	0,0	1	16,7		
Ђуприја	2048	82,5	210	12,4	20	13	65,0	1	5,0		
Ваљево	5200	112,0	253	4,3	59	3	5,1	3	5,1		
Сомбор	31.852	26,1	247	3,0	72	43	59,7	7	9,7		
Краљево	8106	72,1	700	12,0	486	206	42,4	14	2,9		
Крушевац	5694	62,4	53	1,5	46	22	47,8	5	10,9		
Шабац	11.354	63,9	167	2,3	144	55	38,2	10	6,9		
Укупно	173.064	52,0	6513	7,2	2821	1100	39,0	210	7,4		

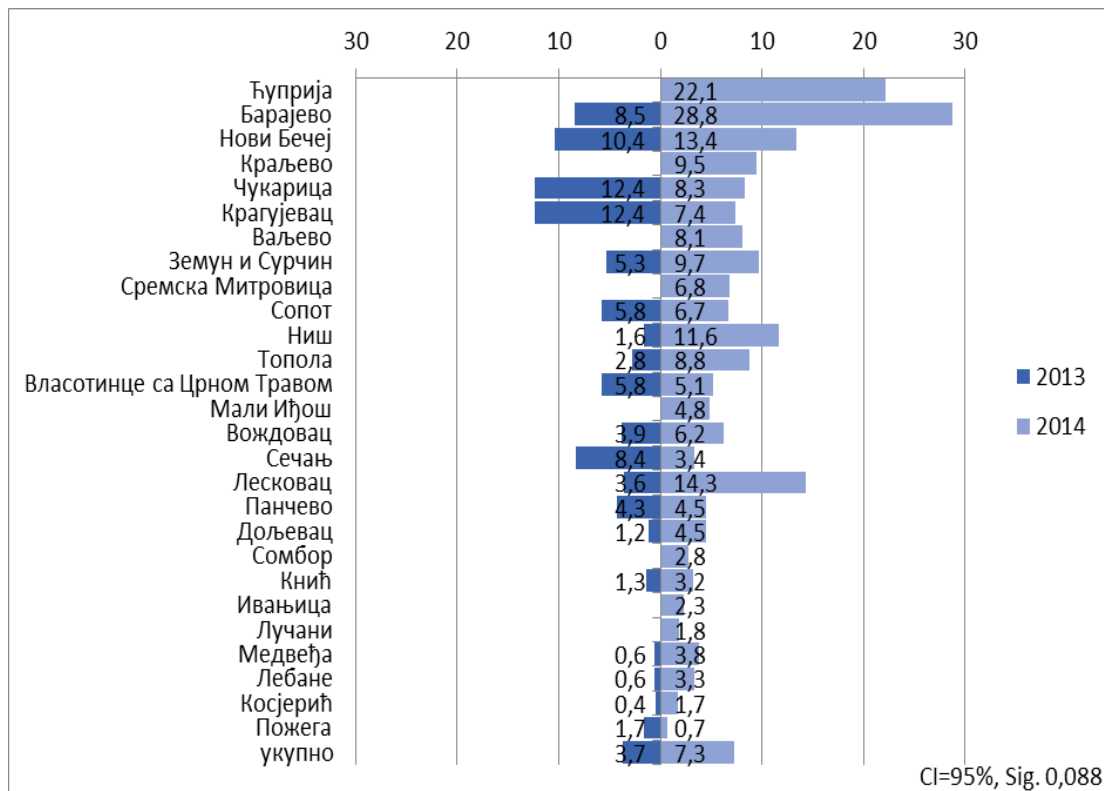
ОДЗИВ НА СКРИНИНГ У ПРВОМ И ДРУГОМ ЦИКЛУСУ СКРИНИНГА- УКУПНО

одзив% у Првом и Другом циклусу
скрининга

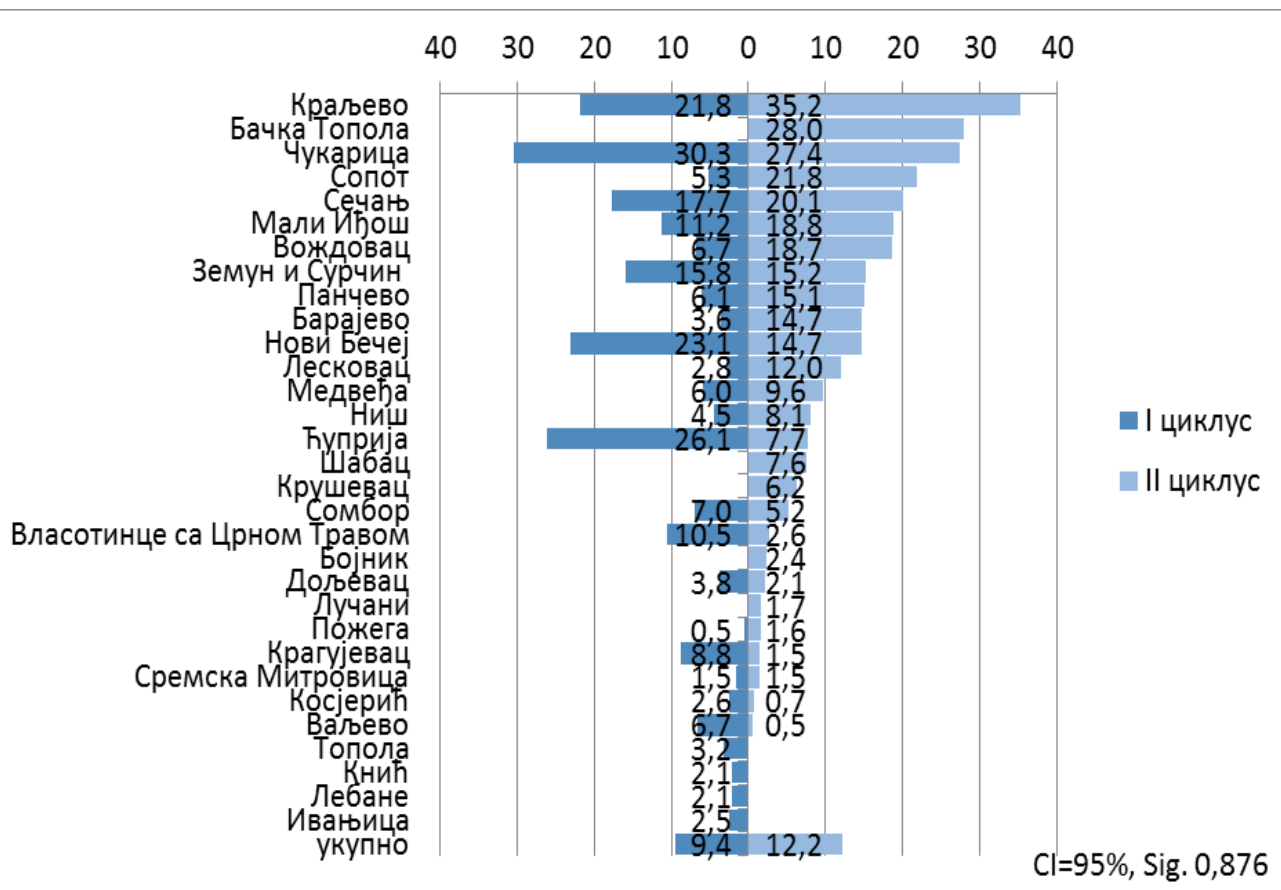
- У првом циклусу одзив на скрининг износио је 62,5%.
- У другом циклусу одзив је износио 52% позваних особа.

Процент позитивних iFOBТ (%)

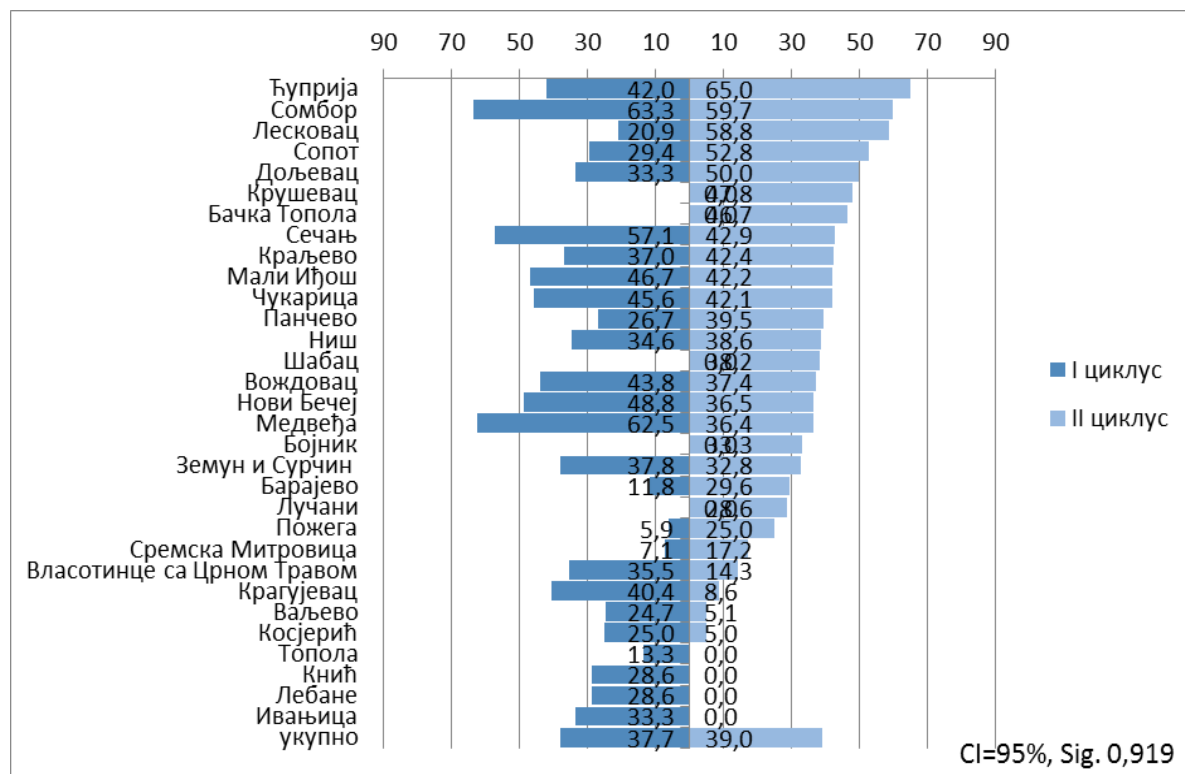
- Процент позитивних тестова у првом циклусу: 5,9%.
- Процент позитивних тестова у другом циклусу: 7,2%.
- Стандард (4,4%-11,1%).

Стопа детекције полипа у првом и другом циклусу скрининга-укупно (‰)

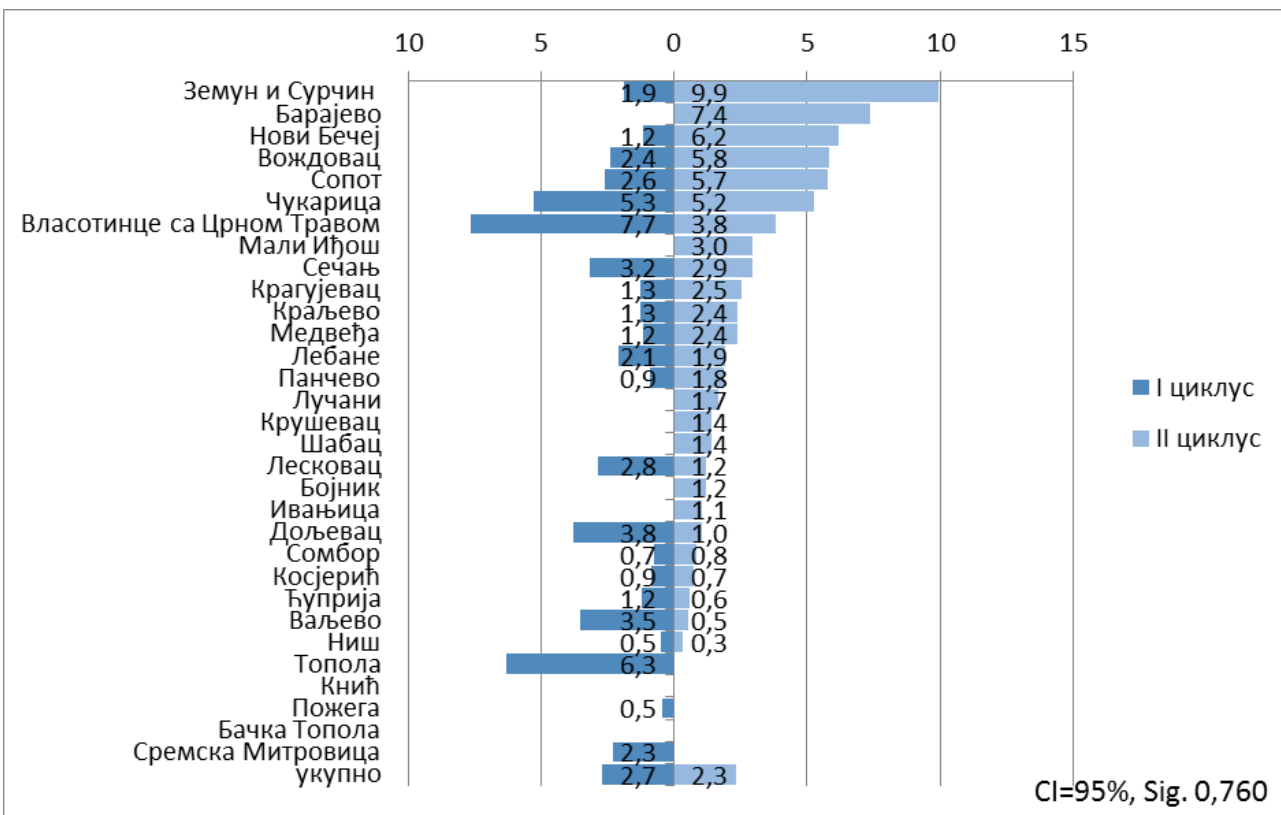
- **Стопа детекције полипа** и представља удео особа са бар једним детектованим полипом, у односу на укупан број тестираних у посматраном периоду, рачунат на 1000 учесника.
- Стандард (13,3–22,3‰).
- Стопа детекције полипа износила је **9,4‰, у првом циклусу.**
- Стопа детекције полипа износила је **12,2‰, у другом циклусу.**

PPV за аденоме у првом и другом циклусу скрининга-укупно (%)

- **Позитивна предиктивна вредност за откривање аденома:** проценат особа са бар једним откривеним аденомом у односу на број особа са позитивним тестом којима је урађена колоноскопија, у посматраном временском периоду.
- Стандард (19,6%-40,3%).
- Први циклус: 37,7%.
- Други циклус: 39%.

Стопа детекције карцинома у првом и другом циклусу скрининга-укупно (‰)

- Стопа детекције карцинома и представља удео особа са бар једним детектованим карциномом у односу на укупан број тестираних у посматраном периоду, рачунат на 1000 учесника.
- Стандард ((1,8–9,5‰).
- Стопа детекције карцинома износила је 2‰, у првом циклусу.
- Стопа детекције карцинома износила је 2‰, у другом циклусу.

ЗАКЉУЧАК

- У току спровођења организованог скрининга колоректалног карцинома у првом и другом циклусу скрининга у Србији, одржава се **висок одзив циљне популације** на тестирање, и представља **охрабрујући резултат**.
- Позитивна предиктивна вредност урађених колоноскопија у оба циклуса скрининга, показује да ће се даљим радом на праћењу откривених аденома и карцинома, уз повећан обухват циљне популације, достизати циљеве у раној дијагнози и превенцији колоректалног карцинома у Србији.

**Ministarstvo zdravlja
Srbije**

**Program organizovanog skrininga
kolorektalnog karcinoma**

**Akademik Prof. dr Zoran
Krivokapić**

**Republička stručna komisija za
praćenje sprovođenja skrininga
kolorektalnog karcinoma**

Реч предавача

Реч предавача

- **ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ УЖИЦЕ**
- Да то је место где се прегледају здрави људи, то је место где се саветују здрави људи, где се предузимају мере и кад се јави само један случај заразне болести, како се не би проширио на друге људе, место где ће вас учити како да се одвикнете од пушења, како да се храните, како да постигнете добру физичку кондицију. То је место где можете сазнати какву воду пијете, шта једете, шта удишете, али и које бактерије и вирусе носите када сте болесни.
- **То је место где се награди свачији допринос здрављу.**

- Хвала на пажњи